

Liite 2

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2025–2028

Sisällysluettelo

1 Terveydensuojelu	1
1.1 Terveydensuojelussa tapahtuvat muutokset	1
2 Tarkastukset.....	2
2.1 Säännölliset tarkastukset	2
2.2.1 Riskinarviointi.....	3
2.2.2 Tarkastuksen sisältö valvontakohdetyypeittäin.....	4
3 Näytteenotto ja muut valvontakeinot	6
3.1 Viranomaisnäytteenotto	6
3.2 Ulkopuolinen näytteenotto.....	7
3.3 Muut valvontakeinot	8
4 Terveydensuojelun painopisteet.....	8
5 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi.....	9
Liite 1 Terveydensuojelulain suunnitelmallinen valvonta 2025–2026	11
Liite 2 Terveydensuojelun näytteenottosuunnitelma vuosille 2025–2028.....	12

1 Terveydensuojelu

Kunnan tehtävänä on alueellaan edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan on tiedotettava terveydensuojelusta ja järjestettävä terveydensuojelua koskevaa ohjausta ja neuvontaa. Terveydensuojelulain tavoitteena on suojella ihmisen terveyttä mm. huomioimalla terveydensuojelu yhteiskunnan eri toimintoja suunniteltaessa. Terveydensuojeluun kuuluu ennaltaehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa.

Terveydensuojelulain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Terveydensuojelulain mukaan päävastuu terveydensuojelun toteuttamisesta on kunnilla. Säännölliseen terveydensuojeluvalvontaan kuuluvat tarkastukset. Asiakirjatarkastukset ovat myös osa valvonnan prosessia. Valvonnan kohteita ovat erikseen määritellyt ilmoituksenvaraiset toiminnot sekä ei-säännölliseen valvontaan lukeutuvat asumisterveys- ja valitusasiat sekä laivatarkastukset. Säännöllinen valvonta on maksullista.

Terveydensuojelun valvontasuunnitelman laatimisesta määrätään terveydensuojelulaissa. Valvontasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon Valviran laatima valtakunnallinen terveydensuojeluohjelma paikalliset tarpeet huomioiden. Valvontasuunnitelma on tarkastettava tarvittaessa.

1.1 Terveydensuojelussa tapahtuvat muutokset

Terveydensuojeluvalvonnan koko valtakuntaa koskevassa ohjauksessa tapahtuu suunnitelmakaudella rakenteellinen muutos. Valvira, aluehallintovirastot ja ELY-keskusten ympäristöä ja luonnonvaroja koskevat lupa- ja valvontatehtävät yhdistetään uuteen valtakunnalliseen Lupa- ja valvontavirastoon (LVV). Uuden monialaisen viraston on tarkoitus aloittaa toimintansa viimeistään vuonna 2026.

Meneillään on myös terveydensuojelulain kokonaisuudistus, jonka tavoitteena on tarkastella säädösten toimivuutta ja ajantasaisuutta sekä tehdä laki vastaamaan ympäristöterveydenhuollon muuta lainsäädäntöä. Uudistuksessa on tarkoitus myös säätää nykyistä laajemmin mm. viranomaisvalvonnasta ja hallintomenettelyistä sekä viranomaisten käyttämistä

tietojärjestelmistä. Uudistetussa laissa tarkennetaan asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksia ja eri viranomaisten välisiä toimivaltuuksia.

2 Tarkastukset

Terveysturvallisuuslain mukaisen valvontakohteen tarkastuksen tavoitteena on selvittää aiheuttaako toiminta terveyshaittaa tai esiintyykö sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveyshaitta voi syntyä. Terveysturvallisuuden tarkastukset jaetaan säännöllisiin ja suunnitellun ulkopuolisiin tarkastuksiin. Terveysturvallisuuslain mukaiset kohteet ja niihin kohdistuvat valvontatoimet kirjataan VATI-tietojärjestelmään.

Tarkastukseen sisältyy useimmiten aistinvaraista tarkastelua ja arviointia. Lisäksi siihen voidaan liittää mittauksia ja näytteenottoa. Mikäli tarkastuksella todetaan puutteita, voidaan antaa neuvontaa ja ohjeistusta, toimenpidekehoituksia tai jopa määräyksiä. Terveysturvallisuusvalvonnassa voidaan käyttää apuna ulkopuolisia asiantuntijoita.

Tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika riippuu mm. kohteen koosta ja toiminnan laajuudesta. Tähän aikaan katsotaan kuuluvaksi tarkastukseen valmistautuminen, tarkastusaika ja pöytäkirjan laatiminen. Voimavarojen suunnittelussa on kuitenkin otettava huomioon myös matka-aika. Koko tarkastusprosessiin voi kuulua aikaa yhdestä tunnista päiviin.

Tarkastus voidaan suorittaa tarkastuskäyntinä tai asiakirjatarkastuksena. Asiakirjatarkastus tehdään, kun tarkastus ei edellytä kohteen olosuhteiden havainnointia paikan päällä tai asiakirjoista saadaan tarpeellinen tieto.

2.1 Säännölliset tarkastukset

Useimmiten terveysturvallisuuslain mukaiset toiminnot ovat ilmoitusvelvollisia, paitsi lain 18 §:n mukaiset talousvettä toimittavat laitokset, jotka edellyttävät hyväksyntää. Ilmoituksen tekijälle annetaan todistus ilmoituksen vastaanottamisesta ja tieto, että valvontakohteen tiedot on kirjattu VATI:iin. Ilmoituksen käsittelyn yhteydessä toiminnanharjoittajalle kerrotaan kohdekohtainen tarkastustiheys ja mahdollisuuksien mukaan ensimmäisen valvontasuunnitelman mukaisen tarkastuksen arvioitu ajankohta. Suunnitelman mukaiset tarkastukset ovat

maksullisia. Osalta kohteista peritään vuosittain terveydensuojelulain mukainen perusmaksu. Liitteessä 1 on suunnitelmallisen tarkastuksen kohdetyypit ja lukumäärät tarkastukseen vuosille 2025–2026. Suunnitelmakauden muiden vuosien tarkastusmäärät päivitetään valvontasuunnitelmaan, kun kohdekohtainen riskinarviointi on tehty.

Ilmoituksenvaraiset toiminnot kuuluvat pääsääntöisesti suunnitelmallisen valvonnan piiriin, jolla pyritään ennalta ehkäisemään terveyshaittojen syntyä. Suunnitelman mukaista säännöllistä valvontaa ei voida korvata tai lopettaa terveyshaittaepäilyn käsittelyn ajaksi.

2.2.1 Riskinarviointi

Suunnitelmallisen valvonnan kohteet jaetaan kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella on määritetty valvontaohjelman alustava tarkastustiheys toimintatyypeille. Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnassa on käytetty pääsääntöisesti tarkastustiheytenä valvontaohjelman tasoja. Suunnitelmakauden aikana riskinarviointia kehitetään ja muutetaan enemmän kohdekohtaiseksi riskinarvioinniksi. Riskinarviointia varten tehdään riskinarviointitaulukko. Arvioinnin jälkeen tarkastustiheyttä voidaan pitää valvontaohjelman tasolla, harventaa tai lisätä. Tarkastuspöytäkirjassa toiminnanharjoittajalle kerrotaan, mihin tarkastustiheys perustuu ja miten hän voi siihen vaikuttaa. Kohdekohtainen riskinarviointi tehdään jatkossa aina suunnitelmallisen tarkastuksen yhteydessä.

Luokkaan 3 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa; esimerkiksi kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä, altistus aika on pitkä (korkea riski). Luokkaan 2 kuuluvat ne kohteet, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa, mutta terveysvaikutukset eivät ole merkittäviä (keskisuuri riski). Luokkaan 1 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa (matala riski).

2.2.2 Tarkastuksen sisältö valvontakohtetyypeittäin

Taulukko 1 Valvontakohtetyypin tarkastusten yleinen sisältö

Kohdetyyppi	Tarkastuksella huomioidaan
<p>Majoitustoimintaan tarkoitettu tila *hotelli, hostelli (retkeilymaja, retkeilyhotelli, kesähotelli ja muut vastaavat), huoneistohotelli, motelli ja matkustajakoti *lomakeskuksen ja leirintäalueen majoitushuoneisto *majoituskasarmi *majoittumiseen tarjottu kalustettu huoneisto, loma-asunto tai tila (aamiaismajoitus siihen tarkoitetuissa tiloissa sekä asuntola, yömaja, vastaanottokeskus sekä muut vastaavat)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja todistusta ▪ Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu ▪ Omavalvonta ▪ Yleinen siisteys, siivousohjelma ja välineet ▪ Rakenteiden ja pintojen kunto ja ylläpito ▪ Varustelutaso ▪ Majoitustilat, yleiset tilat, käymälät, pesu- ja saunatilat ▪ Sisäilman laatu ja ilmanvaihto ▪ Toiminnan aiheuttama melu ▪ Asiakasmäärät ▪ Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen ▪ Harjoitettavan toiminnan laatu ▪ Käytettävän talousveden laatu ▪ Jätehuollon järjestelyt ▪ Vesilaitteistojen lämpötilat
<p>Lainsäädäntö tarkastuksen perusteena: terveydensuojelulaki, terveydensuojeluasetus, asumisterveysasetus, iso talousvesiasetus, pieni talousvesiasetus ja säteilylaki</p>	
<p>Yleisölle avoin kuntosali, liikuntatila, sauna, kylpylä, uimahalli, maauimala ja uimaranta *urheiluhalli tai jäähalli *yleisölle avoin kuntosali tai liikuntatila, jossa on enemmän kuin yksi liikuntatila *yleisölle avoin liikuntatila, jossa on korkeintaan yksi liikuntasali *yleisölle avoin sauna *muu yleisölle avoin uimaranta</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja todistusta ▪ Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu ▪ Riskienarviointi ja omavalvonta ▪ Uimarannan siivous ja jätehuolto ▪ Yleiseen käyttöön tarkoitetut käymälät ja pukeutumistilat ▪ Ovatko vedenlaatutulokset asiakkaiden nähtävillä ilmoitustaululla ▪ Riskit uimaveden laadulle ▪ Kävijämäärät / asiakasmäärät ja kirjanpito niistä ▪ Asetuksen (177/2008) mukaisille uimarannoille uimavesiluokitus ja uimavesiprofiili ▪ Tiedottaminen ▪ Häiriötilanteisiin varautuminen ▪ Henkilöstön allasvesihygieninen osaaminen ▪ Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuminen ▪ Tulosten ja poikkeamien raportointi terveydensuojeluviranomaiselle ▪ Onko poikkeamien johdosta ryhdytty toimenpiteisiin ▪ Allasveden laatuvaatimusten täyttymisen seuranta ▪ Ovatko vedenlaatutulokset asiakkaiden nähtävillä ▪ Vedenpuhdistuslaitteiden toiminta, niiden huolto ja käyttötarkkailu ▪ Ilmanvaihto ja sisäilman laatu ▪ Yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt ▪ Sauna- ja pesutilat ▪ Kalusteiden ja pintojen kunto ▪ Jätehuollon järjestelyt ▪ Kemikaalien käsittely ja varastointi ▪ Kalusteiden ja pintojen kunto ▪ Tilojen ja välineiden siisteys ja puhdistus sekä huolto ja ylläpito ▪ Ilmanvaihto ▪ Siivousjärjestelyt ▪ Pesu- ja pukeutumistilat ▪ Käymälät ▪ Jätehuolto ▪ Vesilaitteistojen lämpötilat (uimahallit, kylpylät)
<p>Lainsäädäntö tarkastuksen perusteena: terveydensuojelulaki, terveydensuojeluasetus, asumisterveysasetus, allasvesiasetus, allasviesiäsetus, allasviesiäsetus, allasviesiäsetus, pienten rantojen uimavesiasetus ja iso talousvesiasetus</p>	

Kohdetyyppi	Tarkastuksella huomioidaan
<p>Päiväkoti ja lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikka sekä esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta, lukiokoulutusta, korkeakoulutusta, taiteen perusopetusta tai vapaata sivistystyötä järjestävä oppilaitos tai sen opetuksen järjestämispaikka Jatkuvaa hoitoa antava sosiaalihuollon toimintayksikkö *tehostetun palveluasumisen yksikkö tai laitoshoidon antava sosiaalihuollon yksikkö *lastensuojelulaitos *ensi- ja turvakoti</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja todistusta ▪ Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu ▪ Omavalvonta ▪ Yleinen siisteys ja rakenteiden kunto ja ylläpito ▪ Siivousohjelma ja -välineet ▪ Käymälät ▪ Pesu- ja pukeutumistilat ▪ Vaatteiden käsittely ▪ Valaistus ▪ Ilmanvaihto ▪ Sisäilman laatu ▪ Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen ▪ Käytettävän talusveden laatu ▪ Melu ▪ Jätehuolto, piha- ja leikkialueet ▪ Henkilömäärät ja tilojen riittävyys henkilömäärään nähden ▪ Piha-alue ▪ Sään ääri-ilmiöihin varautuminen
<p>Lainsäädäntö tarkastuksen perusteena: terveydensuojelulaki, terveydensuojeluasetus, asumisterveysasetus, iso talusvesiasetus ja pieni talusvesiasetus</p>	
<p>Solariumpalvelu, ihoa rikkova toiminta ja erityistä hygieniää edellyttävä kauneushoitola</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja todistusta ▪ Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu ▪ Omavalvonta ▪ Yleinen siisteys ja rakenteiden kunto ja ylläpito ▪ Välinehuolto ▪ Käsienpesupisteet ja työskentelyhygieniä ▪ Siivousohjelma ja -välineet ▪ Käymälät, pesu- ja pukeutumistilat ▪ Valaistus ▪ Sisäilman laatu ja ilmanvaihdon riittävyys ▪ Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen ▪ Harjoitettavan toiminnan laatu ▪ Käytettävän talusveden laatu
<p>Lainsäädäntö tarkastuksen perusteena: terveydensuojelulaki, terveydensuojeluasetus, asumisterveysasetus ja iso talusvesiasetus</p>	
<p>Sellainen muu kuin lain liitteessä 1–5 kohdassa tarkoitettu huoneisto ja laitos sekä sellaiset toiminnot, joista voi aiheutua niiden käyttäjämäärä tai luonne huomioon ottaen terveyshaittaa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä ▪ Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu ▪ Toiminnan luonne ja laajuus määrittelee tarkastustoimintaa (altistuvien määrä, altistava tekijä) ▪ Harjoitettavan toiminnan laatu ▪ Toiminnan jatkuvuus ▪ Toiminnan mahdollisesti aiheuttamat haitat (melu, pöly, haju) ▪ Yleinen siisteys ▪ Rakenteiden ja pintojen kunto ja huolto ▪ Ilmanvaihto ▪ Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen ▪ Käytettävän talusveden laatu ▪ Kemikaalien käsittely ja säilytys ▪ Jätehuollon järjestelyt ▪ Saako asiakas tarvitsemiaan erityistietoja ja ohjeita
<p>Lainsäädäntö tarkastuksen perusteena: terveydensuojelulaki, terveydensuojeluasetus, asumisterveysasetus, iso talusvesiasetus, pieni talusvesiasetus ja säteilylaki</p>	
<p>Talusvettä toimittava laitos</p>	
<p>*talusvettä toimittava laitos, jonka toimittaman veden määrä on vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vastaako toiminta siitä tehtyä hakemusta ja hyväksymispäätöstä ▪ Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu ▪ Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuman sekä tutkimustulosten arviointi ▪ Henkilöstön talusvesihygieeninen osaaminen ▪ Vedenottamoiden ja niiden ympäristön tarkastus ▪ Häiriötilannesuunnitelmat ja varautuminen ▪ Riskinarviointi ▪ Laitoksen suorittama omavalvonta ▪ Tilojen siisteys ja kunto ▪ Vedenottamoiden rakenteiden ja verkoston kunto sekä niiden kunnon seuranta ▪ Saneeraaminen ▪ Kemikaalien käyttö ja varastointi ▪ Vedenlaadusta tiedottaminen
<p>Lainsäädäntö tarkastuksen perusteena: terveydensuojelulaki, terveydensuojeluasetus, asumisterveysasetus, iso talusvesiasetus, pieni talusvesiasetus, talusvesihygienia-asetus ja säteilylaki</p>	

Kohdetyyppi	Tarkastuksella huomioidaan
<p>*talousvettä toimittava laitos, jonka toimittaman veden määrä on vähemmän kuin 10 kuutiometriä vuorokaudessa ja alle 50 henkilön tarpeisiin</p> <p>Lainsäädäntö tarkastuksen perusteena: terveydensuojelulaki, terveydensuojeluasetus, asumisterveysasetus, iso talousvesiasetus, pieni talousvesiasetus, talousvesihygienia-asetus ja säteilylaki</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vastaako toiminta siitä tehtyä hakemusta ja hyväksymispäätöstä ▪ Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu ▪ Soveltaen samat kuin yllä ▪ Toiminnan laajuus
<p>Muu talousveden otto ja käyttö</p> <p>*talousveden otto omilla laitteilla käytettäväksi osana julkista tai kaupallista toimintaa</p> <p>*yhteisessä käytössä oleva vedenottamo tai vesisäiliö, kun vettä otetaan vedenkäyttäjien omilla laitteilla vähintään 50 henkilön tarpeisiin tai vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa</p> <p>Lainsäädäntö tarkastuksen perusteena: terveydensuojelulaki, terveydensuojeluasetus, asumisterveysasetus, iso talousvesiasetus, pieni talousvesiasetus, talousvesihygienia-asetus ja säteilylaki</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vastaako toiminta siitä tehtyä hakemusta ja hyväksymispäätöstä ▪ Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu ▪ Soveltaen samat kuin yllä ▪ Toiminnan laajuus (elintarvikealan yritykset, julkinen tai kaupallinen toiminta)

3 Näytteenotto ja muut valvontakeinot

3.1 Viranomaisnäytteenotto

Terveydensuojeluviranomainen vastaa viranomaisnäytteiden ottamisesta ja näytteenoton luotettavuudesta. Terveysvalvonta ottaa näytteitä ja arvioi veden laatua pääasiassa talousvedestä sekä uima- ja allasvesistä. Terveydensuojelulaki ja sen perusteella annetut säädökset määrittelevät tarkasti näytteenoton ja näytteistä tehtävät tutkimukset. Muu suunnitelmalliseen valvontaan liittyvä näytteenotto voidaan kohdistaa tarpeen mukaan esim. valvontakohteen siivouksen toimivuuden tarkistamiseen puhtausnäyttein tai sisäilman laatua voidaan tarvittaessa selvittää erilaisilla näytteillä ja mittauksilla.

Kullekin valvontakauden vuodelle on laadittu näytteenottosuunnitelma, jolloin suunnitelmallisesta näytteenotosta syntyneet kustannukset kohdistuvat toiminnanharjoittajaan. Arvio viranomaisnäytteistä on suunnitelman liitteessä 2. Suunnitelmalliseen valvontaan eivät kuulu elintarvikehuoneistojen, päiväkotien tms. omaan käyttöön tarkoitetut kaivot. Kaivoista otetaan kuitenkin vesinäytteitä talousvesiasetuksen mukaisesti. Ympäristöterveysvalvonta ottaa lisäksi suunnitelman ulkopuolisia näytteitä erityistilanteissa kuten epidemiaselvityksen yhteydessä.

Valvontasuunnitelman mukaiset ja erityistilanteissa tehtävät tutkimukset suoritetaan joko Rovaniemellä sijaitsevassa Eurofins Ahma Oy:n tai Oulun Scan Lab Oy:n laboratoriossa. Molemmat ovat Ruokaviraston hyväksymiä laboratorioita. Lisäksi vesinäytteitä voidaan tutkia THL:n vesilaboratoriossa Kuopiossa ja säteilynäytteitä STUKin laboratoriossa. Vesivälitteisissä epidemioissa voidaan käyttää hyväksi paikallisten vesilaitosten (Kemi ja Tornio) käyttötarkkailulaboratorioita. Laboratorioiden kanssa on sovittu, että tarvittaessa laboratorio-palveluja saa myös virka-ajan ulkopuolella kuten viikonloppuisin. Tilauksen yhteydessä ilmoitetaan tulosten saaja/saajat. Valvontasuunnitelman mukaisten näytteiden tulokset toimitetaan laboratoriosta sähköpostiin, erityistilanteessa puhelimitse.

3.2 Ulkopuolinen näytteenotto

Näytteenoton voi suorittaa myös muu kuin kunnan terveydensuojeluviranomainen. Tällöin on varmistettava näytteenottajan pätevyys esim. henkilösertifiointilla.

Vesinäytteenotossa näytteenottajan on tunnettava vesinäytteenottoon liittyvät yleiset periaatteet. Suositeltavinta olisi, että näytteenottajalla on ympäristönäytteenottajan henkilösertifiointi (talous- ja uimavedet). Jos näytteenottajalla ei ole em. sertifiointia, arvioidaan pätevyys. Näytteenottajan pätevyys voidaan katsoa riittäväksi myös silloin, kun näytteenottajalla on voimassa oleva vesityökortti, riittävä kokemus näytteenotosta ja henkilö koulutautuu näytteenoton osa-alueisiin (standardi SFS-ISO 5667-5). Kouluttautumisen tulee olla säännöllistä ja se pitää dokumentoida.

Ulkopuolisen asiantuntijan (esim. laboratorio) pätevyys voidaan katsoa riittäväksi silloin, kun näytteenottajalla on ympäristönäytteenottajan henkilösertifiointi (erikoistumisalana talous- ja uimavedet) tai laboratorioalan koulutus ja vähintään vuoden kokemus vesianalytiikasta sekä mieluiten perehdytys sertifiointin suorittaneen henkilön toimesta.

Asunnon ja muun oleskelutilan tutkimuksia ja selvityksiä terveydensuojelulain mukaista viranomaisvalvontaa varten tekevällä henkilöllä tulee olla tarvittava pätevyys terveystaitea aiheuttavien kemiallisten, fysikaalisten ja biologisten tekijöiden selvittämiseksi. Mittaukset, tutkimukset ja selvitykset on tehtävä sekä näytteet otettava luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin.

Terveydensuojelulain 49 d §:n 1 momentissa tarkoitettun ulkopuolisen asiantuntijan koulutuksen tulee sisältää asumisterveysasetuksen 21 §:ssä asetetut osaamisvaatimukset. Mikäli asiantuntijalla ei ole em. koulutuksia, voidaan pätevyys todentaa asiantuntijana toimivan koulutuksen, alalla hankittuihin lisätietojen ja pitkäaikaiseen työkokemukseen perustuen.

3.3 Muut valvontakeinot

Terveydensuojelulain valvonnassa on tarkoitus käyttää vaikuttavinta ja tarkoituksenmukaisinta valvonnan muotoa. Monipuolisessa valvonnassa ennaltaehkäistään terveyshaittojen syntyä mm. ohjauksella, neuvonnalla, lausunnoilla ja sidosryhmäyhteistyöllä. Lausuntoja antaessa arvioidaan taustamateriaaleina käytettävien mittausten ja selvitysten tekijän pätevyys ja raporttien luotettavuus terveydensuojelun säännösten ja muiden ohjeiden mukaisesti.

Muut valvontakeinot tukevat valvonnan kokonaisuutta ja voivat joissain tilanteissa edistää terveydensuojelun tavoitteita tehokkaasti ja niitä voidaan toteuttaa paikallisen harkinnan perusteella. Näille tehtäville on nyt aiempaa vahvempi peruste vuosimaksun sekä valvonnan ohjauksen näkökulmasta. Kunnan terveydensuojeluviranomaisella voi harkintansa mukaan käyttää muita valvontakeinoja vaikuttavaksi arvioimallaan tavalla.

4 Terveydensuojelun painopisteet

Valtakunnallisen valvontaohjelman painopistealueina ovat vaikuttava valvonta ja ydintehtävät. Ne on huomioitu myös terveydensuojelun valtakunnallisessa valvontaohjelmassa. Teemaa edistetään toteuttamalla yhteisen valvontaohjelman tavoitteita tietoperusteisesta valvonnasta, osaamisesta ja varautumisesta. Terveydensuojelulain valtakunnallisessa valvontaohjelmassa tarkennetaan toimialakohtaiset painopisteet, joita ovat talousvesivalvonnan uudet sisällöt, osaaminen ja paikalliset tarpeet viranomaisvalvonnassa sekä valmius ja varautuminen terveydensuojelussa. Taulukossa 2 on esitetty Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnan painopistealueet vuosille 2025–2028.

Taulukko 2 Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnan painopistealueet

	2025	2026	2027	2028
Talousvesivalvonnan uudet sisällöt				
• alueellinen yhteistyö osallistutaan ELY-vetoiseen Lapin vesivalvojat -työryhmään	X	X	X	X
• riskienhallintasuunnitelmat osallistutaan vesilaitosten riskienhallintasuunnitelman päivittämiseen vähintään kerran suunnitelmakauden aikana/vesilaitos	X	X	X	X
• ensisijaiset tilat otetaan kohteet valvonnan piiriin tiedotetaan riskienarvioinnista ja -hallintatoimista	X			X
suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä tehdään lämpötilamittauksia	X	X	X	X
Osaaminen ja paikalliset tarpeet viranomaisvalvonnassa				
• tunnistetaan osaamistarpeet	X		X	
• osallistutaan koulutuksiin eri osa-alueet huomioiden	X	X	X	X
• tehdään paritarkastuksia		X		
• kehitetään kohdekohtainen riskinarviointi laaditaan arviointitaulukko	X			
kohdekohtainen riskinarviointi suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä	X	X	X	X
Valmius ja varautuminen				
• Erityistilannesuunnitelman päivitys, (myös tarvittaessa)	X			
• Häiriö- tai valmiusharjoitukseen osallistuminen	X	X	X	X
Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnan alueelliset painopisteet				
• Hygieniajärjestelyt yleisötilaisuuksissa	X		X	

5 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi

Kunnan tulee seurata laatimansa valvontasuunnitelman toteutumista, jopa kesken valvontavuoden. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi on tärkeä osa suunnitelman ja toiminnan jatkuvaa kehittämistä. Terveystoiminnan valvontasuunnitelman toteutuminen arvioidaan Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaostossa vuosittain osana ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa. Jaoston hyväksymä arvio edelliseltä vuodelta toimitetaan Lapin aluehallintovirastolle helmikuun loppuun mennessä.

Terveystoiminnan valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa käsitellään säännöllisen valvonnan lisäksi terveyshaittaepäilyyn perustuvaa valvontaa sekä muun valvonnan kattavuutta, vaikuttavuutta ja toteutumista. Arviointia tullaan tekemään pääpiirteissään seuraavista asioista: suunnitellun toiminnan ja valvonnan tehokkuus ja kattavuus, tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan ja valvontatarpeeseen), toiminnan laadullinen arviointi ja valvonnan vaikuttavuus, valvonnasta saadut tulot ja niiden

kohdentuminen, voimavarat, auditoinnit, AJO-käynnit ja muu saatu palaute sekä toiminnan kehittämistarpeet.

Liite 1 Terveysturvallisuuden suunnitelmallinen valvonta 2025–2026

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyypit		Riskiluokka	Tarkastusti- heys/ vuosi	Kohteiden lukumäärä	Tarkastukset, kpl (arvioitu aika, h)	
Toimintaluokka	Toimintatyyppi				2025	2026
18 §:n ja 18 a §:n mukainen talousvettä toimittava laitos	Talousvettä toimittava laitos (1352/2015)	3	1 (0,5 vain ja- kelua)	12	12 (180)	12(180)
Tukkuvesilaitos	Tukkuvesilaitos	3	1	1	1 (8)	1 (8)
18 §:n ja 18 a §:n mukainen talousvettä toimittava laitos, joka toimittaa käytettäväksi vähemmän kuin 10 kuutiometriä päivässä ja alle 50 henkilön tarpeisiin	Talousvettä toimittava laitos (401/2001) pienet vesilaitokset	3	0,5 (0,3, jos vain vedenjake- lua)	10, joista yh- dessä vain vedenjake- lua	1 (6)	8(48)
Majoitustoiminta	Hotellit, hostellit, retkeilymajat, -hotellit, kesähotellit, huoneistohotellit, matkustajakoti, motelli, täysihoitola, loma-keskusten ja leirintäalueiden mökit, kasarmit, pakolaisten vastaanottokeskukset	2–1	0,2	31	4 (16)	3 (12)
	Aamiaismajoitus, maatilamatkailu, asuntolat jne., yömajat, muu loma-asuntojen ammattimainen tarjoaminen, muu majoitustoiminta	2–1	0–0,2	14	0	3 (12)
Solarium	Solarium	2	0,2	1	0	1 (2)
Ihoa rikkova toiminta	Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely ja hoito	2–1	0,25	53	12 (36)	11 (33)
Erityistä hygieniaa edellyttävä kauneushoitola	Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely ja hoito	2–1	0,25			
Päiväkoti ja lasten/nuorten kokoontumispaikka, opetustoiminta, vapaa sivistystyön opetus	Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti, leikkitoiminta- ja muu päivätoiminta	2	0,3	41	9 (54)	12 (72)
	Lasten ja nuorten kohteet, kerho- ja nuorisotilat, leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot, sisäleikkipuistot	2–1	0,25	24	3 (12)	2 (8)
	Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, korkeakoulu, muu aikuiskoulutus ja muut koulut/oppilaitokset	2	0,3	49	14 (210)	20 (300)
	Taiteen perusopetus, vapaa sivistystyön opetus, muu opetuksen järjestämispaikka	2	0,3	3	1 (15)	1 (15)
Jatkuvaa hoitoa antava sosiaalihuollon toimintayksikkö	Vanhainkoti, vanhusten tehostetun palveluasumisen yksiköt, kehitysvammalaitos, kehitysvammaisten yksikkö (tehostettu palveluasuminen), mielenterveys- ja päihdekuntoutajat, muut yksiköt	2	0,3	45	13 (78)	12 (72)
Lastensuojelulaitos	Lastenkodit, koulukodit ja nuorisokodit, ammatilliset perhekodit, muu lastensuojeluyksikkö	2	0,3	8	1 (6)	4 (24)
Ensi- ja turvakoti	Ensi- ja turvakodit, perhekuntoutusyksikkö	2	0,3	0	0	0
Yleisölle avoin kuntosali, liikuntatila, sauna, kylpylä, uimahalli, maauimala ja uimaranta	Yleiset uimarannat (EU-rannat & pienet uimarannat), talviuintipaikat	2	1	35	30 (120)	35 (140)
	Yleiset altaat (uimahalli, kylpylä, maauimala)	3	1	10	10 (50)	10 (50)
	Saunat	2	0,5	3	0	0
	Yleinen liikuntatila (jää-/urheiluhalli, kuntosali tai liikuntatila)	1	0,2	33	6 (24)	9 (36)
			yhteensä	373	117 (815)	144 (1012)
			htpv(7,25 h)		112	140

Liite 2 Terveydensuojelun näytteenottosuunnitelma vuosille 2025–2028

Kohde	Näyte	Tutkimukset	2025	2026	2027	2028
EU-vesilaitokset	talousvesi	määräysten mukaiset	68	68	68	68
talousvesilaitos 461/2000	talousvesi	määräysten mukaiset	42	42	42	42
muut vesilaitokset	talousvesi	määräysten mukaiset	0	2	0	2
pienet vesilaitokset	talousvesi	määräysten mukaiset	4	6	4	4
EU-uimarannat	uimarantavesi	määräysten mukaiset	12	12	12	12
Yleiset uimarannat	uimarantavesi	määräysten mukaiset	54	54	54	54
Uima-altaat	uimavesi	määräysten mukaiset	130	130	130	130
Avantouinti	uimarantavesi	määräysten mukaiset	20	20	20	20
Uimahalli	pintapuhtaus	määräysten mukaiset	40	-	40	-
	pintapuhtaus	luminometri				
Päiväkotihygienia, peti- vaate	pintapuhtaus	Hygicult	-	80	-	-
Päiväkotihygienia, käsi- noja	pintapuhtaus	luminometri		40		
Hotellihuoneen siisteys	valokuva				90	